

objectes que n'eren característics afecten els mots que els expressaven, de manera que aquests mots sovint deixen d'utilitzar-se i s'incorporen al museu públic de la dialectologia o bé passen a designar realitats diferents. Aquest darrer vindria a ser el cas, per exemple, del mot *sagal*, per al qual, havent-se perdut el seu significat anterior (la seva funció, s'entén, en l'entorn rural), els parlants del Lluçanès i de la Plana de Vic han trobat una aplicació diferent i ha esdevingut, ves per on, un element d'identificació simbòlica que una colla castellera d'Osona s'ha encarregat d'enarborar. D'aquesta mena de canvis i renúncies, la llengua en va plena, i probablement perdriem el seny si ens en planyíem tot lo dia i acabàvem aclaparats o atrapats en el parany de la depressió romàntica.

Així doncs, la dialectologia no s'ha de dedicar, crec jo, a recollir un munt de dades inconnexes, asèpticament lingüístiques, amb la finalitat de col·locar-les sota l'etiquetatge d'unes categories abstractes prèviament estipulades. No. No cal que sigui així.

Encara que la passada pel bany del laboratori sembli inevitable, els ciutadans han de tenir la possibilitat de conèixer les troballes dialectals o les característiques del seu parlar local. Els parlants s'han de poder mirar de fit a fit, sense complexos, els resultats de la recerca dialectal. Altrament, el treball de recerca iniciat per l'investigador no té, crec jo, la vocació humanista que se li suposa i pot acabar esdevenint espuri.

L'activitat que ha de dur a terme el dialectòleg format en la idea de la interdisciplinarietat, tal com l'entenc jo ara, s'ha de concretar més en una actitud general, en un tarannà, com he dit, de tipus humanista, favorable, doncs, a la reutilització –reciclatge, se'n diu ara– dels materials que aquest aporta, més que no pas en l'acompliment d'uns determinats objectius teòrics. Crec, en fi, que el dialectòleg ha d'estar disposat a compartir el tresor de la llengua.

JORDI DORCA
Osona

VISIÓ CALIDOSCÒPICA A L'ENTORN DE LA DANSA TRADICIONAL

En el marc del novè *Dansàneu*, celebrat del 24 al 30 de juliol passat a Esterrri d'Àneu, se'ns va encarregar, als redactors del *Minairó* –el butlletí diari del *Dansàneu*–, l'organització d'una taula rodona amb la participació de diversos experts, tots ells professors de l'edició d'enguany. Es pre-

tenia analitzar quina és la situació actual de la dansa tradicional catalana, destacar-ne les seves mancances, els seus principals actius, i veure com, des d'àmbits i sensibilitats diverses, poden dissenyar-se estratègies per situar la dansa tradicional catalana davant dels reptes que ens planteja la societat d'avui.

Els participants van ser els següents: Joan Serra, ballarí i coreògraf; Joan Figueres, músic, creador de música per a dansa; Mat Muñiz, ballarina, actriu i creadora d'espectacles; Montserrat Garrich, experta en dansa i cultura popular catalana, i Quim Serra, ballarí i coreògraf. La taula va ser moderada per Lali Pujol, gestora de l'Aula de Dansa tradicional i popular.

Heus ací un resum de les principals idees que van posar-se sobre la taula aquella tarda de juliol al paller de Casa Gassia. No pretenen ser conclusions de res. Volen ser, senzillament, uns elements més que ajudin al debat –sempre tan escàs– sobre la dansa tradicional al nostre país. Crec que, com passa sovint quan es parla de cultura popular, moltes d'aquestes afirmacions poden extrapolar-se a qualsevol aspecte de la nostra tradició. He optat per presentar aquestes reflexions sense esmentar la veu que va dir-les en veu alta per donar així tot el protagonisme als diferents eixos del debat. Un debat que, des d'aquestes pàgines, us convidem a continuar.

Sobre la situació actual de la dansa tradicional catalana

La dansa tradicional catalana està «malalta», l'afecten diversos problemes. Per un cantó, falten veritables experts en dansa i els que tenim en els diferents àmbits (tècnica, llenguatge, context i repertori) no es defineixen prou. S'accepten massa coses sota l'ex-

123

OPINIÓ

cosa que «tot és bo en cultura popular» i «s'ha de respectar tothom». Per altra banda, es viu una situació de desorientació, fruit de les llacunes històriques que arrosseguem i que fan que hi hagi un divorci entre uns materials de la tradició, que no són actuals, i unes necessitats que sí que ho són, però no troben com canalitzar-se avui dia. No té sentit dur a terme una manifestació de cultura popular quan no està subjecta a allò que la va crear en el seu moment. Hem de prendre els elements que tinguem o que siguem capaços d'imaginar i crear la cultura popular del 2000 tenint en compte que l'actual societat catalana no és la mateixa que fa cent anys, quan recollíem, per exemple, el ball pla del Pallars.

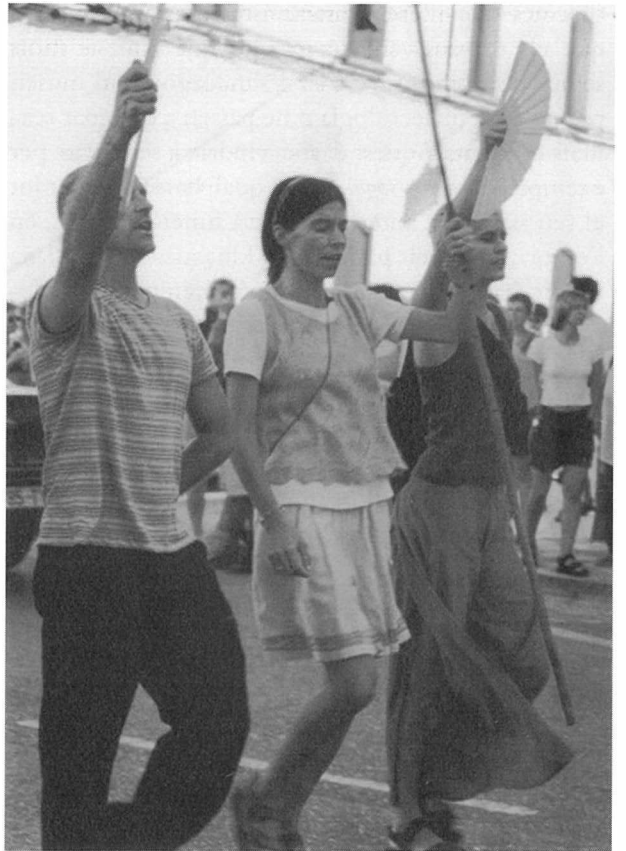
Després d'uns anys d'un cert boom de la cultura popular no hi ha hagut un període d'aprofundiment, sinó de mera repetició. I d'aquí a la mediocritat només hi ha un pas. És un reflex de la situació històrica que vivim, un moment de canvis. La manca d'estímul actual contrasta amb l'èxit que viuen les propostes culturals alienes a la nostra, al cap i a la fi, forànies. I és que potser, com va dir algú, som un país poruc i esnob que sempre valora més allò que fan els altres.

Davant d'aquesta situació cal més debat i una major definició dels professionals de la dansa al nostre país. Que cadascú ensenyi el que li pertoca i no es posi en camps que no li són propis. I potser cal recordar que ser professional no pot reduir-se al fet de cobrar per allò que fas; que cal, sobretot, prendre's seriosament allò que hom proposa i anar més enllà, tant si es cobra com si no. Cal arriscar-se més en les propostes si volem actualitzar aquest patrimoni cultural i dotar-lo d'un segell propi que sigui percebut amb interès per la societat catalana del segle XXI. No falta qui creu que cal pensar-s'ho menys i fer més.

Dansa tradicional catalana: ja l'abast del gran públic o reclosa en una minoria?

Segurament no és bona ni una situació ni l'altra. En tot cas, sigui quina sigui, tots els participants al debat coincideixen en el fet que la dansa ha de ser per a qui la visqui de veritat, siguin pocs o siguin molts. Quan un fet cultural es generalitza per decret sempre perd valor, autenticitat. D'altra banda, la cultura popular va molt lligada a la quotidianitat, a allò que fem de manera natural i, com a tal, està més a prop d'un comportament individual autònom que no pas de les gran expansions col·lectives institucionalitzades. Podem compartir amb tothom aquesta autonomia sense que deixi, realment, de ser-ho?

No podem oblidar també que, la dansa, la viu no només aquell qui la balla, sinó també el músic que l'acompanya, i, sobretot, el públic que veu com es

balla i escolta com es toca. I aquí hi cap molta gent. En moltes manifestacions de cultura popular destaca el fet que hi sol haver un gran col·lectiu que fa possible la festa en tots els seus matisos: el menjar, el vestuari, la infraestructura..., mil i un detalls sense els quals no tindria sentit i que fan que cadascú, des del seu àmbit, participi a fons del fet cultural. Aquesta visió de conjunt de la festa ens hauria de fer replantejar els termes *minoritari* o *majoritari*.

El que sí que ens cal, potser, és «fer públic», interessar la gent pel que fem. Estaríem satisfets si —almenys— les nostres propostes en dansa i música tradicional, en cultura popular al capdavant, fossin rebudes amb el mateix respecte amb què es reben les propostes d'altres cultures.

El paper de l'administració

Sembla que «no sap vendre el producte». ¿Com s'entén, sinó, que els programes de cultura popular —on s'hi inclouen els espais dedicats a la dansa tradicional— ocupin la franja horària que ocupen? Caldria també demanar-li a l'administració quins professionals dedica a la promoció de la dansa, quina formació tenen i quins diners s'hi gasta. Està clar que, si té els diners públics i les competències de cultura i ensenyament, li toca vetllar per la difusió i la promoció de la dansa tradicional.

Un altre tema a tenir en compte és el paper que el teixit associatiu del nostre país ha jugat en la recuperació i el manteniment del patrimoni de la dansa. ¿Què en quedaria sense el seu treball? És molt

important que l'administració reconegui, amb justícia, aquesta contribució i ajudi a entitats i institucions privades a continuar fent la seva feina.

L'administració acostuma a actuar darrere unes necessitats. No podem esperar que ho faci abans que nosaltres li demanem. Hem de fer sentir la nostra veu, doncs, i demanar una difusió pública més eficaç i decidida, una aportació econòmica més generosa, més informació sobre en què es gasten aquests diners, uns bons professionals que sàpiguen gestionar tots aquests actius, que coneguin el terreny que trepitgen. Si no és així, potser és millor que no s'hi posin i deixin fer als qui hi entenen.

Cal evitar, però, de totes totes, que aquesta «ajuda» s'usi amb finalitats manipuladores. Quantes vegades els intents de l'administració –segurament no sempre conscientment– han acabat per desinflar el ritme propi de la societat civil... o han fet que aquesta acabés dependent de l'aportació pública, dependent així la seva autonomia?

I, per últim, no oblidem que la responsabilitat cultural de l'administració no està només en la Generalitat de Catalunya, també la tenen ajuntaments i diputacions.

I el futur de la dansa tradicional?

Segurament serà el que vulguem nosaltres. Caldrà que cadascú es faci una idea del que vol i així cre-

arem la necessitat de «guarir la malaltia». Hem de decidir què volem sentir, què volem ballar, què volem cantar..., però, en primer lloc, individualment. Que es defineixi cadascú per després avançar col·lectivament. I, un cop més, potser haurem de parlar menys i fer més.

I si n'hem de parlar, que sigui per dir-nos les coses, discutir els plantejaments. Hem de ser capaços de dir «no estic d'acord amb tu» i plantejar una proposta diferent. I, sobretot, no voler anar a salvar res. Ens calen crítics. ¿Com pot ser que no hi hagi crítics de dansa catalana? És necessari que hi hagi gent amb prou formació com per qüestionar un espectacle o un fet cultural. En aquest sentit, ens fa il·lusió recordar, aquí i avui, la figura de Joaquim Vilà i Folch, potser l'únic crític que teníem, una persona que va fer moltíssim per la dansa catalana i que va estar molt vinculada al Dansàneu.

Que ens serveixi el seu testimoni per ser capaços d'avançar en la voluntat d'aprendre els uns dels altres a base de contrastar parers, en comptes de tancar-se cadascú defensant allò que és seu. El futur que voldríem per a la dansa catalana es construeix, de ben segur, a partir d'un present així.

AUGUST GARCIA

Alumne del Dansàneu i corector del Minairó

Alt Penedès

125

OPINIÓ

